

Katowice, 9.12.2019 r.

prof. dr hab. Mirosław Jacek Błaszczyk
Akademia Muzyczna w Katowicach

Recenzja

W przewodzie doktorskim mgr. Pawła Szczepańskiego w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie dyrygentura, prowadzonym przez Radę Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie

Podstawowe dane o doktorancie

Absolwent Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie dyrygentury prof. Jerzego Katlewicza. Od 2008 roku związany z Operą Krakowską, gdzie sprawował kierownictwo muzyczne m.in. w spektaklu Cabaret lunaire do muzyki Arnolda Schönberga z udziałem Agaty Zubel. Współpracował z wieloma instytucjami muzyczno-teatralnymi takimi jak Teatr Wielki-Opera Narodowa, Teatr Wielki w Łodzi, Gliwicki Teatr Muzyczny czy Krakowska Opera Kameralna, dyrygując spektaklami takimi jak m.in. Don Pasquale (z gościnnym udziałem Jerzego Stuhra), Dziadek do orzechów, Zemsta nietoperza, Baron cygański, Hrabina Marica, Kraina uśmiechu, Serva padrona, Zaida, czy Cabaret lunaire. Poza teatrami operowymi i muzycznymi ma na koncie również współpracę z uczelniami muzycznymi (Akademia Muzyczna w Krakowie, Akademia Muzyczna we Wrocławiu) oraz zespołami symfonicznymi (Filharmonia Krakowska, Filharmonia Podkarpacka, Filharmonia Świętokrzyska). Do swoich największych osiągnięć zalicza prawykonanie koncertowe suity na wielką orkiestrę symfoniczną Irydion Ludomira Różyckiego, niegranej przedtem od 90 lat i pozostającej w rękopisie.

Prezentacja dorobku artystycznego

Zasadniczą formą działalności artystycznej doktoranta jest dyrygowanie lub asystowanie przy spektaklach operowych. Pan Paweł Szczepański od 2008 roku jest związany z Operą Krakowską a od 2012 roku z Krakowską Operą Kameralną. Wcześniej, bo w latach 2009-2011 był asystentem dyrygenta w Gliwickim Teatrze Muzycznym, Teatrze Wielkim w Warszawie i Teatrze Wielkim w Łodzi. Współpracował m.in. z Andrzejem Starszyńskim, Łukaszem Borowiczem, Tomaszem Tokarczykiem, Rubenem Silva, Evgeny Volynskiy, Marcinem Naęcz-Niesiołowskim, Piotrem Wajrakiem. Doktorant był także kierownikiem muzycznym i dyrygentem m.in. w spektaklu do muzyki J.S. Bacha, spektaklu *Cabaret lunaire* do muzyki Arnolda Schönberga a także operetek: *Zemsta nietoperza*, *Hrabina Marica*, *Kraina uśmiechu*.

Jako dyrygent współpracował z filharmoniami: Krakowską, Podkarpacką, Świętokrzyską.

Do najważniejszych osiągnięć można zaliczyć udział w IV Międzynarodowym Przeglądzie Młodych Dyrygentów w Białymstoku.

Był Laureatem Stypendium Twórczego Miasta Krakowa a także Stypendium Ministra Kultury oraz Akademii Muzycznej w Krakowie.

Ocena rozprawy doktorskiej

1. Opis pracy doktorskiej muzyka symfoniczna inspirowana literaturą. *Bolesław Śmiały*, *Anhelli* i *Irydion* Ludomira Różyckiego – interpretacja utworów z perspektywy dyrygenta
2. Ludomir Różycki - poemat symfoniczny *Bolesław Śmiały* op. 8, poemat symfoniczny *Anhelli* op. 22, suita *Irydion*, w wykonaniu orkiestry symfonicznej Filharmonii Podkarpackiej (nagranie live koncertu w dniu 19.10.2019 roku)

Jak pisze w koncepcji pracy doktorskiej Paweł Szczepański praca doktorska ma w zamierzeniu podwójny cel:

- a) wpływ inspiracji literackich na utwór muzyczny
- b) przywrócić melomanom nieznaną i niebadaną część spuścizny kompozytorskiej Ludomira Różyckiego jaką jest muzyka teatralna.

Rozważania doktorant zawarł w bardzo obszernym 190-stronicowym opisie pracy doktorskiej. Rozprawa składa się z trzech części (ujętych w formie rozdziałów):

1. Geneza i recepcja utworu
2. Literackie (malarskie) źródła inspiracji
3. Forma muzyczna i program – związki i relacje
4. Analiza i interpretacja muzyczna

A dodatkowo w *Irydonie* rozszerzył o dodatkowe rozdziały

1. Części i ich relacje z dramatem
2. Muzyka teatralna jako suita koncertowa

Część 1.

Poemat symfoniczny *Bolesław Śmiały* op. 8 według Stanisława Wyspiańskiego

W bardzo skrupulatny sposób Paweł Szczepański omówił genezę i recepcję utworu, literackie i malarskie źródła inspiracji, formę muzyczną oraz program. W sposób niezwykle ciekawy doktorant porównał trzy źródła programowe oraz tematy muzyczne i motywy przewodnie zawarte w pracach Józefa Kańskiego, Adolfa Chybińskiego, Stefana Keyma i Jarosława Leszczyńskiego. Według doktoranta z analizy tej wynika, że „*najważniejsze staje się zadbanie o wyraziste i klarowne wyeksponowanie tematów występujących w poszczególnych obrazach. Ta generalna uwaga wynika zarówno z samego użycia przez Różyckiego motywów przewodnich na modłę Straussa jak i występowania silnie spolifonizowanej faktury, w której poszczególne tematy wchodzą w relacje kontrapunktyczne*”, i z tym stwierdzeniem w pełni się zgadzam. Z kolei w rozdziale Analiza i interpretacja muzyczna autor podzielił tę część pracy na sześć obrazów i szczegółowo omówił je pod względem tonacji, dynamiki i agogiki.

Część 2.

Poemat muzyczny *Anhelli* op. 22, według Juliusza Słowackiego

W sposób analityczny przedstawia doktorant genezę utworu, jego prawykonania, literackie źródło inspiracji, formę muzyczną i program porównując trzy programy Stanisława Melińskiego, Anonima i Józefa Kańskiego. Bardzo szczegółowo przedstawił analizę i interpretację utworu pod względem harmonii, dynamiki, rytmiki, tempa, faktury muzycznej.

Część 3.

***Irydion*, muzyka teatralna do dramatu Zygmunta Krasieńskiego**

Suita *Irydion* powstała jako dzieło mające towarzyszyć sztuce teatralnej dramatu Zygmunta Krasieńskiego. W tej części omówił genezę utworu, datę powstania, wykonania teatralne i koncertowe, literackie źródło inspiracji i w bardzo ciekawy sposób omówił części utworu i ich relacje z dramatem. Analiza pięciu części suity jest niezwykle drobiazgowa pod względem budowy formalnej, dynamicznej, harmonicznnej i agogicznej. Ponadto należy podkreślić, że została przygotowana redakcja nutowa partytury i głosów orkiestrowych niezbędnych do wykonania utworu. W przypadku *Irydiona* Paweł Szczepański opisał dzieje utworu, dzieje wykonania i ich recepcję zestawiał ze sobą istniejące materiały nutowe, zrekonstruował partyturę, zbadał zależność muzyki od dramatu Krasieńskiego. Wyjaśnił wątpliwości wykonawcze partytury na podstawie dostępnych materiałów.

Z wielkim zainteresowaniem i uwagą wysłuchałem koncertu gdzie zabrzmiały trzy utwory Ludomira Różyckiego. Publiczność zgromadzona niezwykle ciepło przyjęła interpretację doktoranta, który wykazał się pełnym profesjonalizmem dyrygenckim. Jego interpretacja była bardzo ciekawa a współpraca z orkiestrą była bardzo profesjonalna. Jedyne co można byłoby poprawić w warsztacie dyrygenckim to czytelność schematu. Należy podkreślić, że po ponad 100 latach suita *Irydion* zabrzmiała pierwszy raz na koncercie 19.10.2019 r. w Rzeszowie.

Do niepodważalnych wartości pracy należy uznać także:

- odnalezienie materiałów nutowych powiązanych z *Irydionem*, włącznie z dwoma rękopiśmiennymi egzemplarzami partytur i zestawem głosów orkiestrowych użytych do premiery w 1913 r. w Warszawie
- odnalezienie tzw. depozytu Różyckiego zalegającego w Oddziale Zbiorów Muzycznych i Dokumentów Życia Społecznego w Bibliotece Jagiellońskiej.
- odnalezienie uważane za zaginioną od 1945 roku partyturę-autograf poematu symfonicznego *Bolesław Śmiały*, znanego dotychczas wyłącznie z wydania drukowanego

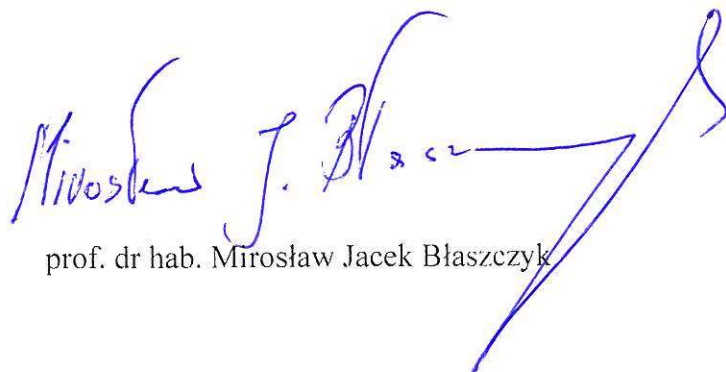
Konkluzja

Na podstawie przedstawionej dokumentacji osiągnięć artystycznych stwierdzić należy, że są one wystarczające i dają nadzieję na dalszy zawodowy rozwój doktoranta jako dyrygenta operowego i symfonicznego. Przedstawiona praca doktorska jest bardzo dobrze opracowana, niezwykle rzetelna, ciekawa, budząca szacunek a także nagrania utworów L. Różyckiego ukazują go jako artystę dojrzałego, dbającego o wszelkie szczegóły muzyczne zawarte w partyturze.

Stwierdzam, że dotychczasowe osiągnięcia artystyczne jak przedstawiona rozprawa doktorska spełniają wymagania art. 13.1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku.

Wobec powyższego oświadczam, iż rozprawę doktorską przyjmuję i składam wniosek skierowania jej do dalszego postępowania.

Katowice, 9.12.2019 r.

prof. dr hab. Mirosław Jacek Błaszczyk